

OVERBLIK OVER VÆRKTØJSKASSEN

Introduktion til DLD-venlig skole

Kopiark 0.1: Kendetegn ved DLD – sprogforståelse

Kopiark 0.2: Kendetegn ved DLD – vanskeligheder ved
at udtrykke sig

Kopiark 0.3: Kendetegn ved DLD – sociale situationer

Kopiark 0.4: Kendetegn ved DLD – i indskolingen

Kopiark 0.5: Kendetegn ved DLD – på mellemtrinnet

Kopiark 0.6: Kendetegn ved DLD – i udskolingen

DLD-kompasset

Kopiark 0.7: DLD-kompasset

1. Læreren

Kopiark 1.1: Syv principper for DLD-venlig undervisning

Kopiark 1.2: Tjekliste – dansk

Kopiark 1.3: Sproglig sandwich – forenkling af fagord

Kopiark 1.4: Tjek dit sprog

Kopiark 1.5: Husk – når du vil bryde information op i mindre dele

Kopiark 1.6: Sprogtjek

Kopiark 1.7: Tjekliste: sprogligt læringsmiljø med fokus på elever med DLD

2. Læsevejlederen og logopæden

Kopiark 2.1: Tjekliste – samarbejde mellem lærer og læsevejleder

Kopiark 2.2: Tjekliste – samarbejde med logopæden

Kopiark 2.3: Tjekliste – samarbejde mellem lærere om elever med DLD

3. Skoleledelsen

Kopiark 3.1: Tjekliste – IGLO-analyse

4. Eleven med DLD

Kopiark 4.1: Hvad er DLD?

Kopiark 4.2: Hvordan påvirker DLD dig?

Kopiark 4.3: Understøttende strategier

Kopiark 4.4: Mine strategier og hjælpemidler – strategikort

Kopiark 4.5: Min skoledag

Kopiark 4.6: Mine styrker og udfordringer

Kopiark 4.7: Mine styrker og udfordringer – symboler

Kopiark 4.8: Følelsesbarometeret

5. Forældrene og klassekammeraterne

Kopiark 5.1: Pjece: Hvad er DLD? – vejledning til forældre til børn med DLD

KENDETEGN VED DLD – SPROGFORSTÅELSE

Eksempler på kendetegn ved elever med DLD, som har udfordringer med at forstå sprog:

Kendetegn	Beskrivelse	Eksempler
Vanskeligheder med instruktioner	Har svært ved at følge komplekse eller flertrins-instruktioner.	Kan kun udføre enten den første del af en instruktion eller den sidste del af en instruktion som "Find bogen, og læg den på bordet".
Langsom bearbejdning	Behov for ekstra tid til at forstå og reagere på spørgsmål og opgaver.	Tager lang tid om at svare på spørgsmål i klassen, på at færdiggøre opgaver eller handle.
Upassende eller manglende svar	Giver nogle gange forkerte, irrelevante svar eller fremstår ude af stand til at svare.	Svarer "jeg ved ikke", "jeg har glemt det" eller kommer med svar, der ikke passer til spørgsmålet.
Udfordringer med nyt ordforråd	Har brug for gentagelser og ekstra støtte for at lære og huske nye ord og begreber.	Kan glemme betydningen af ord som "hypotese" eller "fordampning" selv efter gentagelser.
Hukommelsesproblemer	Har svært ved at fastholde informationer og beder sjældent om hjælp.	Glemmer instruktioner, kort tid efter de er givet, fx hvad næste opgave er.
Vanskeligheder med abstrakt tænkning	Har problemer med at forstå underforståede budskaber eller "det store billede".	Kan ikke forklare, hvorfor en historie har en morale, eller kan ikke forstå symbolikken i tekster.
Problemer med billedsprog og idiommer	Forstår ikke altid udtryk, der ikke er bogstavelige, fx talemåder eller figurativt sprog.	Kan fx have svært ved at forstå udtryk som "at slå to fluer med ét smæk" (betyder at løse to problemer på én gang).
Forvirring omkring ord med flere betydninger	Kan misforstå ord, der har flere betydninger, hvilket især kan skabe udfordringer i fag som naturfag.	Forstår ikke, at "bank" kan betyde både et pengeinstitut og et slag med hånden.

KENDETEGN VED DLD – VANSKELIGHEDER VED AT UDTRYKKE SIG

Eksempler på kendetegn ved elever med DLD, som har udfordringer med at udtrykke sig:

Kendetegn	Beskrivelse	Eksempler
Begrænset eller umodent ordforråd	Eleven bruger generelle eller upræcise ord fremfor specifikke begreber.	“Den ting der” i stedet for “computermus”, “noget til at spise” i stedet for “sandwich”.
Ordmobiliseringsvanskeligheder	Har svært ved at finde det rigtige ord og udskyder eller erstatter med vage ord.	“Jeg skal ... altså, den der ... du ved, den store ting”.
Ustruktureret fortælling	Historier mangler klar begyndelse, midte eller slutning, springer i tid og detaljer.	“Jeg gik derhen ... så var jeg ... og så det var godt ... øh, ja ...”
Utydelig udtale	Vanskeligheder med at udtale sammensatte eller lange ord korrekt.	Siger fx “ambulance” som “abuance”, eller “motorcykel” som “motokel”.
Korte og ufuldstændige sætninger	Sætninger mangler vigtige dele eller er forkert opbygget.	“Mig vil have is”.
Umoden eller fejlbehæftet grammatik	Fejl i tid, tal og ordstilling i både tale og skrift.	“Vi gårde i butikken”, “Hun har lege med mig”.

KENDETEGN VED DLD – SOCIALE SITUATIONER

Eksempler på kendetegn ved elever med DLD, som har udfordringer med at deltage i sociale situationer:

Kendetegn	Beskrivelse	Eksempler
Vanskeligheder med opmærksomhed	Virker fraværende, drømmende eller uopmærksom i undervisningen.	Eleven dagdrømmer ofte eller ignorerer lærers spørgsmål.
Urolig eller stille adfærd	Skaber uro eller er meget stille og rolig.	Eleven afbryder andre eller sidder passivt uden at deltage.
Vanskeligheder med sociale regler	Forstår ikke spilleregler, vittigheder eller sociale koder.	Eleven misforstår jokes eller følger ikke regler i boldspil.
Problemer med venskaber og forhandling	Har svært ved at danne og bevare venskaber, indgå kompromiser.	Eleven har få venner og har svært ved at løse uenigheder.
Udfordringer med sociale signaler	Har svært ved at forstå ironi, slang, tonefald og sociale antydninger.	Eleven tager ironi bogstaveligt og forstår ikke sarkasme.

KENDETEGN VED DLD I INDSKOLINGEN

Sproglige færdigheder og tegn på DLD i indskolingen:

Sproglige færdigheder – bh.kl.-3. klasse	Tegn på DLD	Eksempler
Udvikler evnen til at sætte ord sammen til meningsfulde sætninger.	Har svært ved at danne hele, meningsfulde sætninger.	"Jeg vil gerne lege med bolden". vs. "Bold ... jeg også lege".
Kan følge instruktioner med flere led.	Har svært ved at huske og forstå instruktioner med flere trin.	"Gå hen til bordet, hent bogen, og læg den i tasken". vs. Barnet stopper efter første handling.
Udvider hurtigt ordforråd og tilegner sig fagbegreber i fag som matematik og natur.	Har et begrænset ordforråd og svært ved at forstå og bruge nye faglige ord.	"En trekant har tre hjørner og tre sider". vs. "Den der form ... med spidser".
Udvikler evne til at fortælle sammenhængende historier med tydelig begyndelse, midte og slutning.	Fortællinger mangler struktur og sammenhæng; springer i tid og indhold.	"Først fandt vi skatten, så gik vi hjem og spiste is". vs. "Der var noget ... og så ... is".
Bruger komplekse sætninger og forklarer årsager og sammenhænge.	Har svært ved at danne længere sætninger og udtrykke årsager eller tidsforløb.	"Han græd, fordi han havde slået sig". vs. "Han græd. Han faldt ... eller ... sådan".
Udvikler evnen til at forhandle og argumentere i sociale situationer.	Har svært ved at udtrykke ønsker, behov og følelser sprogligt.	"Må jeg prøve, når du er færdig?" vs. "Mig nu! Min tur!"
Begynder at bruge grammatiske konstruktioner præcist og varieret.	Har problemer med ordstilling, bøjninger og brug af småord.	"Pigen løber hurtigt hen til døren". vs. "Pige løb dør".
Deltager aktivt i samtaler og klasseaktiviteter, både fagligt og socialt.	Trækker sig fra samtaler, har svært ved at følge med og bliver let frustreret.	Deltager i gruppearbejde og spørger ind. vs. Sidder stille og undgår samtale.
Bruger sproget til at udtrykke tanker og følelser nuanceret.	Har svært ved at sætte ord på tanker og følelser.	"Jeg er ked af det, fordi hun sagde noget grimt". vs. "Dum. Jeg ikke vil".

KENDETEGN VED DLD PÅ MELLEMLTRINNET

Sproglige færdigheder og tegn på DLD på mellemtrinnet:

Sproglige færdigheder – 4.-6. klasse	Tegn på DLD	Eksempler
Bruger sproget aktivt til læring, forklaring og faglig formidling.	Har svært ved at bruge sproget som redskab til at lære og forklare.	"Jeg tror, det skete, fordi solen varmede vandet op". vs. "Det blev varmt, fordi ... det gjorde det bare".
Skriver strukturerede tekster med indledning, midte og slutning.	Mangler struktur i tekster, springer i indhold og mangler tydelige pointer.	"Først forklarer jeg forsøget, så resultaterne og til sidst konklusionen". vs. "Vi gjorde noget, og så var det færdigt".
Bruger konjunktioner som "fordi", "derfor", "selv om", "hvis" til at forbinde og begrunde sætninger.	Undgår eller bruger konjunktioner forkert, hvilket gør teksten usammenhængende.	"Vi venter, fordi det regner". vs. "Vi venter. Det regner. Det er".
Skelner mellem direkte og indirekte tale.	Bruger udelukkende direkte tale eller laver upræcise omskrivninger.	"Han sagde, at han ville med". vs. "Han sagde, han kommer eller sådan noget".
Forstår og anvender begreber som tema, synsvinkel og perspektiv i tekstanalyse.	Har svært ved at forstå og bruge abstrakte litterære begreber.	"Tekstens tema er venskab, fordi hovedpersonen hjælper sin ven". vs. "Den handler bare om nogen".
Anvender fagbegreber korrekt i fx natur/teknologi.	Undgår fagtermer eller bruger dem forkert.	"Vandet fordamper, når det bliver opvarmet". vs. "Vandet bliver væk eller sådan".
Skriver forsøgsrapporter og logbogsnotater med passende sprog og rækkefølge.	Vanskeligheder med rækkefølge og præcision i beskrivelser.	"Først tændte vi lyset, derefter målte vi temperaturen". vs. "Vi gjorde ting, og så målte vi".
Kan forklare fremgangsmåder og løsninger i matematik med sproglig præcision.	Har svært ved at forstå eller formulere logiske forklaringer med matematiske ord.	"Jeg lagde 12 og 8 sammen og fik 20". vs. "Jeg gjorde noget, og så blev det 20".
Forstår og anvender ord i matematikopgaver som "mindst", "forskellen mellem", "halvdelen af".	Fejlfortolker eller forstår ikke betydningen af centrale ord i tekstopgaver.	Forstår, at "mindst 12 elever" betyder 12 eller flere. vs. Tror, at "mindst" betyder præcis 12.
Kan placere historiske begivenheder i rækkefølge og forklare årsag-virkning.	Vanskeligheder med kronologi og sammenhænge i historiske forløb.	"Christian 4. byggede flåden, fordi Danmark skulle beskytte handel". vs. "Han lavede skibe. Det var dengang".

>>

KENDETEGN VED DLD PÅ MELLEMLTRINNET

Sproglige færdigheder – 4.-6. klasse	Tegn på DLD	Eksempler
Læser og forstår historiske kilder, stiller spørgsmål og laver hypoteser.	Har svært ved at tolke kilder og formulere egne spørgsmål eller hypoteser.	"Kilden viser, at bønderne var utilfredse – måske pga. skatter". vs. "Det handler om nogen. Jeg ved ikke hvad".
Udvikler metalingvistiske færdigheder: Kan tale om sprog, rette fejl og forstå grammatiske begreber.	Vanskeligheder med at forstå og tale om sproglige regler og rette egne fejl.	"Det hedder 'hans' og ikke 'hanses', fordi 'hans' er ejestedord". vs. "Det er bare sådan, jeg siger det".

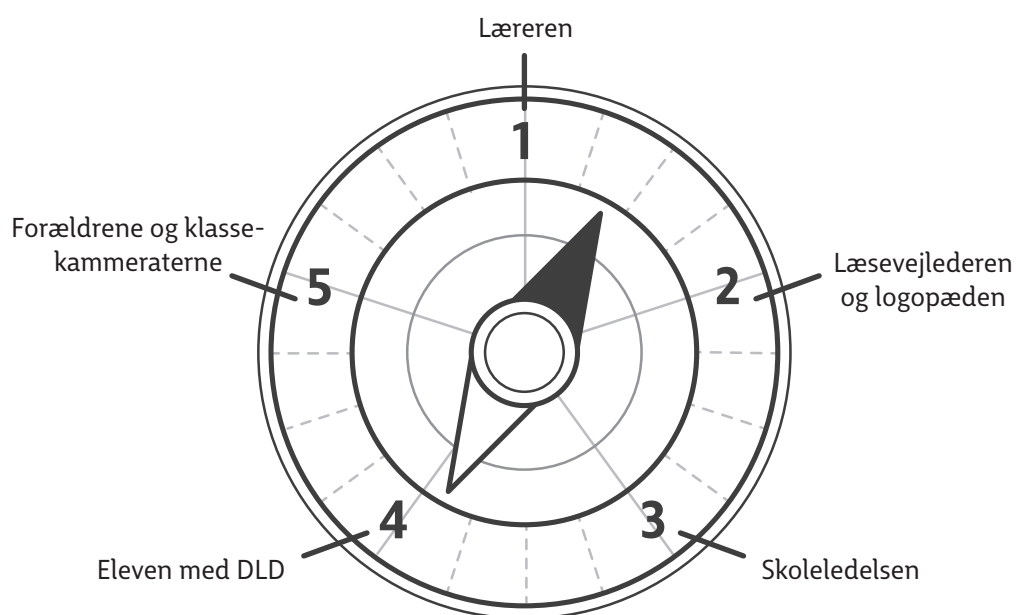
KENDETEGN VED DLD I UDSKOLINGEN

Sproglige færdigheder og tegn på DLD i udskolingen:

Sproglige færdigheder – 7.-9. klasse	Tegn på DLD	Eksempler
Elever bruger sproget til refleksion og faglig fordybelse.	Sproget er upræcist og vagt.	"Jeg tror, klimaforandringer skyldes overforbrug af fossile brændstoffer". vs. "Det der globale noget ..."
Kan argumentere og nuancere deres synspunkter.	Udtalelser fremstår simple og ureflekterede.	"Jeg mener, man burde investere i kollektiv trafik, fordi det reducerer CO ₂ og skaber social lighed". vs. "Det er dumt, fordi det er det bare".
Skriver strukturerede og sammenhængende tekster.	Tekster mangler rød tråd og indre sammenhæng.	"For det første ... Derudover ... Til sidst ..." vs. "Det er ikke godt. Nogen har det dårligt. Så skal man gøre noget".
Anvender et præcist og varieret ordforråd.	Ordforråd er begrænset og gentagende.	"Global opvarmning, bæredygtighed, drivhusgasser". vs. "Det dårlige vejr og det varme noget".
Forstår og tolker komplekse faglige og litterære tekster.	Har svært ved at afkode underliggende temaer og sproglige inferenser (at læse mellem linjerne eller forstå sammenhænge).	Forstår, at en roman handler om ensomhed, selv om det ikke nævnes direkte. vs. "Den handler om nogen, der bor alene".
Bruger fagbegreber korrekt i forskellige fag.	Forveksler eller undgår fagbegreber.	"Magtens tredeling sikrer, at ingen har for meget magt". vs. "Det der med regler, og hvem der bestemmer".
Kan redigere og forbedre tekster efter første udkast.	Oplever teksten som færdig og har svært ved at se, hvordan den kan forbedres.	"Jeg sletter det her afsnit og omformulerer indledningen, så den passer bedre". vs. "Jeg er færdig – det er fint".
Kan skifte sprogligt register afhængigt af genre og modtager.	Mangler bevidsthed om genrekrav og sprogbrug.	Bruger formelt sprog i opgave og uformelt i samtale. vs. Bruger samme enkle sprog i alle sammenhænge.
Udtrykker sig klart og logisk mundtligt.	Tale er præget af omveje, gentagelser og upræcise formuleringer.	"Min pointe er, at vi skal handle nu for at undgå irreversible konsekvenser". vs. "Det er, fordi ... altså sådan noget ... ja, du ved ..."
Reflekterer over eget sprog og kan forbedre struktur og præcision.	Har svært ved at reflektere over eget sprog og at forbedre struktur og præcision.	"Jeg har brugt for mange korte sætninger – jeg skal variere mere". vs. "Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre bedre – det er fint".

DLD-KOMPASSET

0.7

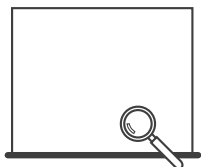

SYV PRINCIPPER FOR DLD-VENLIG UNDERVISNING

1. Giv eleven mere tid.

Tid giver ro. Eleven får mulighed for at tænke, forstå og finde ordene – og føle sig mere tryk ved at deltage.

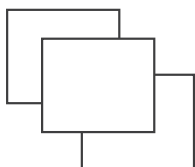
2. Brug visuel støtte.

Billeder, tegninger og kropssprog gør det lettere at forstå og huske, når ordene alene ikke rækker.

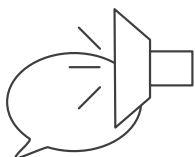
3. Tilpas dit sprog – gør det lettere at forstå.

Brug korte, klare sætninger og konkrete ord. Det hjælper eleven med at følge med uden at miste tråden.

4. Bryd information op i mindre dele – skab struktur og ro i læringen.

Små bidder er nemmere at tygge på – og huske.

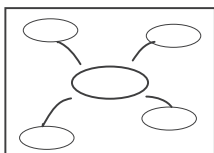
5. Skab læring gennem flere sanser.

Kombiner lyd, billeder, bevægelse og berøring. Jo flere sanser, jo stærkere læring.

6. Skab dialog mellem eleverne.

Samtale med jævnaldrende giver tryghed, sprogræning og styrker fællesskabet.

7. Arbejd systematisk med indlæring af nye ord.

Brug ordene igen og igen, vis dem tydeligt, og lad dem indgå i mange forskellige situationer – så bliver de en naturlig del af elevens sprog.

TJEKLISTE – DANSK

Tjekliste til tekstforståelse i dansk.

Følg listen trin for trin – **sæt X:**

☐

1. Læs teksten.

☐

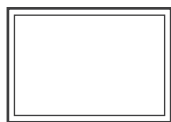
2. Find og marker nøgleord.

☐

3. Skriv stikord ned.

☐

4. Diskuter med makker.

☐

5. Præsenter jeres forståelse.

SPROGLIG SANDWICH – FORENKLING AF FAGORD

Eksempler på sproglig sandwich* – forenkling af formuleringer med fagord – på tværs af fag:

Fagligt/ abstrakt ord	Hverdagsnært alternativ	Sproglig sandwich (eksempler fra forskellige fag)
Producere	Lave/bygge/ skabe	Naturfag: "I skal <i>producere</i> , altså lave en model af lungerne – så vi kan se, hvordan det fungerer, når vi <i>producerer</i> vores egen version".
Illustrere	Vise/tegne/give eksempel	Dansk: "Prøv at <i>illustrere</i> – altså gøre det tydeligt med et eksempel – hvordan personen ændrer sig undervejs i historien. <i>Illustrer</i> din pointe med et eksempel".
Analysere	Kigge nøje på/ undersøge	Dansk: "I skal <i>analysere</i> teksten – det betyder, at vi kigger grundigt på den og finder spor i sproget – så vi sammen kan <i>analysere</i> , hvad forfatteren vil vise".
Observere	Se på/holde øje med	Naturfag: "Vi skal <i>observere</i> – altså se nøje efter, hvordan vandet ændrer sig, når det koger – så I kan øve jer i at <i>observere</i> som rigtige forskere".
Reflektere	Tænke over/ overveje	Samfundsfag: "Prøv at <i>reflektere</i> – dvs. tænke over, hvordan det ville være at bo i et andet land – vi skal <i>reflektere</i> sammen om forskelle og ligheder".
Argumentere	Forklare hvorfor	Dansk: "Nu skal I <i>argumentere</i> – altså forklare med gode grunde, hvorfor I synes, hovedpersonen er modig – I skal <i>argumentere</i> i grupperne".
Evaluerer	Sige, hvad der var godt/skidt	Historie: "Vi skal <i>evaluere</i> – det betyder, at vi vurderer, hvad der fungerede godt for kongen, og hvad der gik galt – så vi skal <i>evaluere</i> hans beslutninger sammen".
Identificere	Finde/ genkende	Naturfag: "I skal <i>identificere</i> – det betyder, at I finder og genkender de dele af planten, der er vigtige for dens vækst – vi <i>identificerer</i> dem i fællesskab".
Hypotese	Gæt/idé, man vil teste	Naturfag: "Vi laver en <i>hypotese</i> – altså et kvalificeret gæt på, hvad der sker, hvis vi blander væskeerne – så vi kan teste vores <i>hypotese</i> i forsøget".
Kategorisere	Sortere/dele op	Dansk: "I skal <i>kategorisere</i> ordene – dvs. dele dem op i navneord og udsagnsord – vi skal <i>kategorisere</i> sammen på tavlen".
Diskutere	Snakke om/tale sammen	Samfundsfag: "Vi skal <i>diskutere</i> – altså snakke sammen om forskellige synspunkter – og <i>diskutere</i> i plenum".
Demonstrere	Vise/gøre foran andre	Naturfag: "I skal <i>demonstrere</i> – dvs. vise os, hvordan forsøget skal udføres – I <i>demonstrerer</i> processen".
Beskrive	Fortælle om/ sige hvordan	Historie: "I skal <i>beskrive</i> – altså fortælle, hvordan folk levede i middelalderen – I skal <i>beskrive</i> perioden i fællesskab".
Kombinere	Sætte sammen/ blande	Matematik: "I skal <i>kombinere</i> tallene – altså sætte dem sammen og se, hvad I får – og bagefter <i>kombinere</i> på nye måder".

* Sproglig sandwich: Begynd med at sige fagudtrykket, forklar det kort i mere hverdagsnære ord, og gentag derefter fagudtrykket. Kilde: Nation, I.S.P., *Learning Vocabulary in Another Language*, Cambridge University Press, 2001.

>>

SPROGLIG SANDWICH – FORENKLING AF FAGORD

Fagligt/ abstrakt ord	Hverdagsnært alternativ	Sproglig sandwich (eksempler fra forskellige fag)
Præsentere	Fortælle om/ vise frem	Samfundsfag: "I skal <i>præsentere</i> – dvs. vise jeres løsning på problemet – så I skal <i>præsentere</i> forskellige idéer for hinanden".
Respondere	Svare/sige noget tilbage	Dansk: "I skal <i>respondere</i> – altså skrive et svar til brevet – så I <i>responderer</i> , som om I var hovedpersonen".
Beregne	Regne ud	Matematik: "I skal <i>beregne</i> – det betyder regne ud, hvor meget det koster i alt – så lad os <i>beregne</i> sammen på tavlen".
Sammenligne	Se på forskelle og ligheder	Historie: "I skal <i>sammenligne</i> – altså se på, hvad der er ens og forskelligt ved de to krige – og bagefter <i>sammenligne</i> jeres svar i grupper".
Anvende	Bruge	Matematik: "I skal <i>anvende</i> metoden – altså bruge regnemetoden til at finde svaret – vi kan <i>anvende</i> den i flere opgaver".

TJEK DIT SPROG

Hvordan støtter jeg bedst muligt elever med DLD?

- 1. Observer:** Tjek dit sprog (sæt X i skemaet) under eller efter en undervisningssituation/lektion.
- 2. Reflekter:** Skriv kort ned – hvad lagde du mærke til ved dit eget sprog i dag?
- 3. Opmærksomhed til næste lektion:** Vælg én ting, du vil være særligt opmærksom på (sæt X).

Fokuspunkter	Sæt X Efter lektion	Sæt X OBS til næste lektion
Jeg taler i et roligt tempo.		
Jeg giver kun én instruktion ad gangen.		
Jeg bruger korte og klare sætninger.		
Jeg holder pauser mellem mine sætninger.		
Jeg bruger konkrete og enkle ord.		
Jeg gentager eller omformulerer, hvis noget var uklart.		
Jeg bruger tidstro rækkefølge i mine instruktioner.		
Jeg understøtter mine ord med visuelle hjælpemidler.		

Refleksion – skriv kort ned

Hvad lagde du mærke til ved dit eget sprog i dag?

Var der en situation, hvor en elev ikke forstod en besked? Hvad gjorde du?

Hvad kunne du gøre anderledes næste gang?

HUSK – NÅR DU VIL BRYDE INFORMATION OP I MINDRE DELE

Brug denne tjekliste som støtte, når du planlægger eller gennemfører undervisning:

- Har jeg delt mit oplæg op i mindre sektioner med pauser undervejs?
- Stiller jeg ét spørgsmål ad gangen?
- Har jeg brudt større opgaver ned i tydelige og overskuelige trin?
- Varierer jeg mellem forskellige aktiviteter og læringsformer?
- Bruger jeg skabeloner, eksempler eller visuelle støtter?
- Giver jeg eleverne tid og rum til at forstå hvert trin, før vi går videre?
- Tjekker jeg løbende, om eleverne er med? (fx "tjek-ind"-spørgsmål)
- Understøtter jeg forståelsen med konkrete eksempler og tydeligt sprog?

SPROGTJEK

Oversigt over typiske sproglige udfordringer for elever med DLD, og hvordan du kan arbejde med dem.

Sprogkategori	Hvad skal du kigge efter?	Eksempler på udfordringer for elever med DLD	Hvad kan du gøre?
Fagudtryk	Ord, der hører til faget og ikke bruges i daglig tale.	Eleverne kender ikke ordet eller forstår ikke betydningen.	Introducer ordene før læsning. Brug billeder, modeller, og gentag ordene i flere aktiviteter.
Fagord med særlig betydning	Almindelige ord, men med en faglig betydning.	Forvirring, fx "opløsning" i kemi versus dagligsprog.	Forklar ordets betydning i fagsammenhæng tydeligt. Brug eksempler, og lad eleverne selv prøve at bruge ordene.
Nominaliseringer	Navneord, der er dannet af verber, fx "beslutning".	Sproget bliver abstrakt og svært at forstå.	Arbejd med at omskrive nominaliseringer til aktive verber i øvelser, fx "at beslutte" i stedet for "beslutninger".
Sammensatte ord	To ord, der sammen danner et nyt begreb.	Vanskeligt at forstå, hvordan ordene hænger sammen.	Del ordene op, og forklar betydningen af hver del. Brug visuelle illustrationer.
Passiv form	Verber i passiv, fx "undersøgelsen blev gennemført".	Uklart, hvem der udfører handlingen.	Træn omskrivning til aktiv form: "Vi gennemførte undersøgelsen".
Instruktioner og opgaveformuleringer	Uklare eller vage formuleringer.	Eleverne forstår ikke præcis, hvad der forventes.	Giv klare, konkrete instruktioner, og vis eksempler eller modeltekster.

Kilde: Udarbejdet med inspiration fra vejledningen *Sproglig udvikling*, Børne- og Undervisningsministeriet, 2020.

TJEKLISTE: SPROGLIGT LÆRINGSMILJØ MED FOKUS PÅ ELEVER MED DLD

Sæt X ved de udsagn, der er gældende i din nuværende praksis – og marker evt. områder, du vil arbejde videre med.

Lærerens sproglige praksis

- ☐ Undervisningssproget er tydeligt, konkret og struktureret.
- ☐ Begreber forklares på flere måder (billeder, eksempler, konkrete genstande).
- ☐ Instruktioner gives i roligt tempo og med tydelige formuleringer.
- ☐ Nye og centrale ord forklares – og deres relevans gøres tydelig.
- ☐ Centrale pointer gentages og omskrives med små variationer.
- ☐ Der skabes løbende mulighed for at tjekke forståelse på en tryk måde.

Støtte og stilladsering

- ☐ Visuelle støtter (piktogrammer, grafiske modeller, billeder) anvendes ved nøglebegreber.
- ☐ Mundtlige og skriftlige opgaver understøttes af sproglige rammer eller støttesætninger.
- ☐ Tænkepauser og makkersnak anvendes, før eleverne svarer i plenum.
- ☐ Der udleveres begrebskort, ordlister og ordbanker.
- ☐ Svære begreber og tekster introduceres før arbejdet (fx gennem før-læsning).
- ☐ Elever kan udtrykke sig med tegninger, modeller, kropssprog eller lydoptagelser.

Fagsprog og læring

- ☐ Der arbejdes med, hvordan man taler som fagperson (fx naturfag, historie).
- ☐ Skiftet mellem hverdagssprog og fagsprog gøres tydeligt og eksplicit.
- ☐ Skabeloner og modeller anvendes til faglige tekster og præsentationer.
- ☐ Spørgsmål stilles med henblik på at guide brugen af begreber.
- ☐ Sammenhænge og årsager udtrykkes gennem sproglige markører, fx "fordi".
- ☐ Ordforråd arbejdes med både receptivt (forståelse) og produktivt (brug).

TJEKLISTE: SPROGLIGT LÆRINGSMILJØ MED FOKUS PÅ ELEVER MED DLD

>>

Sæt X ved de udsagn, der er gældende i din nuværende praksis – og marker evt. områder, du vil arbejde videre med.

Deltagelse og fællesskab

- ☐ Der gives plads til mange måder at deltage sprogligt – også med støtte og pauser.
- ☐ Samtaleskabeloner og samtaleroller anvendes for at fremme aktiv deltagelse.
- ☐ Sproglige fejl behandles som en naturlig del af læring.
- ☐ Elever opmuntres til at bruge egne ord – og får hjælp til at udvikle dem videre.
- ☐ Der skabes rum for at tænke højt og være i tvivl.
- ☐ Alle bidrag anerkendes – også korte eller ufuldstændige svar.

Materialer og rammer

- ☐ Opgaver er sprogligt tilgængelige og tilpasset læseniveau.
- ☐ Opgavetyper varierer (mundtlige, visuelle, digitale, fysiske).
- ☐ Undervisningen planlægges med tid til sproglig bearbejdning og genbrug.
- ☐ Centrale begreber vendes tilbage til og bruges i nye sammenhænge.
- ☐ Der samarbejdes med kolleger om sproglig opmærksomhed på tværs af fag.
- ☐ Materialer med eksplicit sprogfokus inddrages (fx Book Creator, kopiark, begrebsspil).

TJEKLISTE – SAMARBEJDE MELLEM LÆRER OG LÆSEVEJLEDER

Sæt X ved de punkter, der er tænkt ind i indsatsen for elever med DLD.

1. Forberedelse og viden om eleven

- ☐ Er der foretaget en ny eller opdateret sprogvurdering af eleven?
- ☐ Har læreren og læsevejlederen gennemgået elevens faglige og sproglige profiler?
- ☐ Er elevens specifikke sprogvanskeligheder identificeret (fx ordforråd, sætningsopbygning, læseforståelse)?
- ☐ Er der kendskab til elevens styrker og interesser, som kan understøtte læringsmotivation?

2. Fastsættelse af mål

- ☐ Er der fælles aftalte, konkrete og realistiske mål for elevens faglige udvikling?
- ☐ Er der specifikke sproglige mål, der adresserer elevens DLD-vanskeligheder?
- ☐ Er målene målbare og tidsfastsatte?
- ☐ Er målene kommunikeret klart til eleven, så vedkommende kan være aktiv deltager?

3. Planlægning af undervisning og støtte

- ☐ Er der valgt konkrete undervisningsstrategier, der tager højde for elevens sproglige udfordringer?
- ☐ Er det aftalt, hvordan læsevejlederen skal støtte i undervisningen (fx workshops, direkte støtte, sparring)?
- ☐ Er undervisningsmaterialer tilpasset elevens sproglige niveau og behov?
- ☐ Er der planlagt brug af visuelle og multimodale hjælpemidler?
- ☐ Er der fastlagt procedurer for, hvordan læreren kan differentiere og tilpasse opgaver?

>>

TJEKLISTE – SAMARBEJDE MELLEM LÆRER OG LÆSEVEJLEDER

Sæt X ved de punkter, der er tænkt ind i indsatsen for elever med DLD.

4. Samarbejde og kommunikation

- ☐ Er der etableret faste møder eller samarbejdsaftaler mellem lærer og læsevejleder?
- ☐ Udveksles observationer og erfaringer regelmæssigt?
- ☐ Er det aftalt, hvordan information fra læsevejleder deles med andre relevante fagpersoner (fx logopæd, pædagog)?
- ☐ Involveres eleven i dialogen om egen læring og støtte?

5. Implementering i undervisningen

- ☐ Indgår læsevejleder aktivt i planlægning og evaluering af elevens læringsaktiviteter?
- ☐ Understøtter læreren elevens sprogbrug aktivt i timerne (fx ved at gentage, omformulere, stille åbne spørgsmål)?
- ☐ Tilpasses aktiviteter løbende i forhold til elevens respons og udvikling?
- ☐ Gøres brug af små læringspauser til opsamling og refleksion?

6. Evaluering og justering af indsats

- ☐ Er der fastlagt tidspunkter for evaluering af indsats og mål?
- ☐ Indsamles data om elevens faglige og sproglige progression?
- ☐ Justeres mål og tiltag i samarbejde mellem lærer og læsevejleder ud fra evalueringen?
- ☐ Dokumenteres læringsforløb og beslutninger systematisk?

7. Involvering af forældre og eleven

- ☐ Informeres forældrene om elevens sproglige udfordringer og støttetiltag?
- ☐ Er det aftalt, hvordan forældrene kan understøtte indsatsen hjemme?
- ☐ Deltager eleven i samtaler om egen udvikling og støttemuligheder?

TJEKLISTE – SAMARBEJDE MED LOGOPÆDEN

Sæt X ved de punkter, der er indtænkt i samarbejdet med logopæden om arbejdet med elever med DLD.

1. Indledende samarbejde

- ☐ Aftal et møde med logopæden for at drøfte elevens udfordringer og styrker.
- ☐ Del observationer fra undervisningen om, hvor eleven udviser tegn på sproglige udfordringer.
- ☐ Aftal konkrete mål for sproglig støtte i undervisningen (fx at kunne forklare løsninger mundtligt/skriftligt).
- ☐ Lav en plan for, hvordan støtten integreres i undervisningen, og hvem der gør hvad.

2. Under undervisningen

- ☐ Brug tydeligt og enkelt sprog i instruktioner og spørgsmål.
- ☐ Stil åbne spørgsmål, der opfordrer eleven til at forklare sine tanker (fx: "Hvordan kom du frem til det svar?").
- ☐ Brug visuelle hjælpemidler som billeder, modeller og konkrete materialer til at støtte forståelsen.
- ☐ Inddrag logopæden, hvis muligt, fx ved observation eller korte indslag i undervisningen.
- ☐ Sørg for, at eleven får tid til at formulere svar og tanker.

3. Efter undervisningen

- ☐ Mød logopæden for at evaluere, hvad der gik godt, og hvad der kan forbedres.
- ☐ Del erfaringer om elevens sproglige udvikling og matematiske forståelse.
- ☐ Juster undervisnings- og støtteplaner baseret på evalueringen.
- ☐ Aftal, hvordan læreren kan lave korte sproglige øvelser eller samtaler med eleven i løbet af skoledagen.
- ☐ Følg op på elevens udvikling, og juster målene løbende.

TJEKLISTE – SAMARBEJDE MED LOGOPÆDEN

Sæt X ved de punkter, der er indtænkt i samarbejdet med logopæden om arbejdet med elever med DLD.

4. Generelle samarbejdsråd

- ☐ Sørg for løbende kommunikation – del observationer og bekymringer.
- ☐ Vær fleksibel, og prøv forskellige tilgange for at finde det, der virker bedst for eleven.
- ☐ Husk, at det er et fælles ansvar at støtte eleven bedst muligt.

TJEKLISTE – SAMARBEJDE MELLEM LÆRERE OM ELEVER MED DLD

Brug denne tjekliste i fagteamet eller klasse teamet for at sikre, at samarbejdet om elever med DLD er struktureret og målrettet.

Sæt X ved de tiltag, der skal sættes i gang.

1. Identifikation og afklaring	Ansvarlig
☐ Observere elevens sproglige deltagelse i fagene (mundtligt/skriftligt).	Lærere, læsevejleder + logopæd
☐ Afholde fælles møde med fx lærere, inklusionsvejleder og logopæd.	Klasse team
☐ Indsamle elevens perspektiv (interview, elevlogbog, samtaler).	Kontaktlærer + læsevejleder
☐ Vurdere behov for sproglig vurdering (DLD-mistanke?).	Klasse team + logopæd + læsevejleder
2. Udarbejdelse af mål	Ansvarlig
☐ Udarbejde konkrete sproglige og faglige mål for eleven.	Lærere, læsevejleder + logopæd
☐ Udvælge fælles strategier og redskaber (fx begrebsbank, billedstøtte).	Lærere, læsevejleder + logopæd
☐ Lave plan for undervisningsdifferentiering (hvordan og hvornår).	Lærere, læsevejleder + logopæd
☐ Fordele opgaver i teamet – hvem gør hvad?	Lærere, læsevejleder + logopæd
3. Gennemførelse i undervisningen	Ansvarlig
☐ Anvende udvalgte støttestrukturer i alle fag (fx sætningsstartere, visuelle skemaer).	Lærere, læsevejleder + logopæd
☐ Arbejde med fælles begrebsbank (sproglig stilladsering på tværs).	Lærere, læsevejleder + elev
☐ Evaluere elevens deltagelse og trivsel (fx logbog, samtaler).	Kontaktlærer + team
☐ Koordinere evt. særskilt støtte fra logopæd – integreret i klassen.	Lærere, læsevejleder + logopæd
4. Opfølgning og justering	Ansvarlig
☐ Afholde teammøde med fokus på elevens sproglige udvikling.	Klasse team + læsevejleder
☐ Justere undervisningsstrategier ved behov.	Lærere, læsevejleder + logopæd
☐ Evaluere målsætninger og dokumentere progression.	Kontaktlærer + læsevejleder + logopæd

TJEKLISTE – IGLO-ANALYSE

Denne tjekliste er et refleksionsark til skolens ledelse, der bygger på IGLO-modellen (Individ – Gruppe – Ledelse – Organisation)*. Tjeklisten understøtter arbejdet med at planlægge, forankre og udvikle skolens indsats for elever med DLD. Arket kan anvendes i ledelsesteamets drøftelser eller i samarbejde med ressourcepersoner som læsevejledere, logopæder og inklusionsvejledere.

Sæt X ved de spørgsmål og fokusområder, der drøftes i ledelsesteamet.

I – INDIVID

Refleksionsspørgsmål (elev- og medarbejderniveau):

- ☐ Har vi overblik over, hvilke elever der har sprogveskkeligheder som DLD – og hvordan de aktuelt støttes?
- ☐ Har lærerne kompetencer til at identificere og handle på sproglige udfordringer i praksis?
- ☐ Har vi tilstrækkelig støtte fra PPR og interne ressourcepersoner (logopæd, læsevejleder m.fl.)?

Handlinger:

Fokusområde	Hvad gør vi allerede?	Hvad skal vi igangsætte/ændre?	Hvem er ansvarlig?	Hvornår?
☐ Kompetenceløft til lærere ift. DLD.				
☐ Tidlig opsporing af sprogveskkeligheder.				

* Kilde: Nielsen, K., Randall, R., & Albertsen, K. Participatory interventions in organizational health development: A new integrative framework. *Work & Stress*, 21(3), 2007.

TJEKLISTE – IGLO-ANALYSE

G – GRUPPE

>>

Refleksionsspørgsmål (team og samarbejde):

- ☐ Har vi faste strukturer for samarbejde mellem klasselærere, faglærere og ressourcepersoner? (læsevejleder, logopæd m.fl.)
- ☐ Hvordan understøtter vi teamets fælles ansvar for elever med DLD?
- ☐ Er der mulighed for at planlægge fælles, tværfaglige indsatser?

Handlinger:

Fokusområde	Hvad gør vi allerede?	Hvad skal vi igangsætte/ ændre?	Hvem er ansvarlig?	Hvornår?
☐ Team-organisering med fokus på sprog og DLD.				
☐ Samarbejde mellem lærere og logopæd/ læsevejleder.				

L – LEDELSE

Refleksionsspørgsmål (strategisk niveau):

- ☐ Er DLD-indsatsen synlig i vores pædagogiske strategi og årsplan?
- ☐ Hvordan prioriterer vi tid, ressourcer og efteruddannelse i forhold til sprogsvækeligheder?
- ☐ Bakker vi aktivt op om tværfagligt samarbejde og giver det organisatoriske muligheder?

Handlinger:

Fokusområde	Hvad gør vi allerede?	Hvad skal vi igangsætte/ ændre?	Hvem er ansvarlig?	Hvornår?
☐ Strategisk forankring af DLD-indsatsen.				
☐ Rammesætning for samarbejde og mødestruktur.				

>>

TJEKLISTE – IGLO-ANALYSE

O – ORGANISATION

Refleksionsspørgsmål (systemniveau):

- ☐ Har vi tydelige retningslinjer for opsporing, støtte og evaluering af elever med DLD?
- ☐ Har vi systemer, der sikrer kontinuitet og overgange (fx mellem klassetrin, ved PPR-samarbejde)?
- ☐ Hvordan følger vi op på indsatser – og hvordan justerer vi undervejs?

Handlinger:

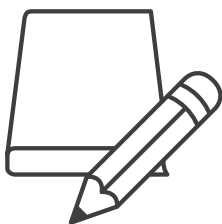
Fokusområde	Hvad gør vi allerede?	Hvad skal vi igangsætte/ændre?	Hvem er ansvarlig?	Hvornår?
☐ Dokumenterede procedurer og arbejdsgange.				
☐ Opfølgning og læring af praksiserfaringer.				

HVAD ER DLD?

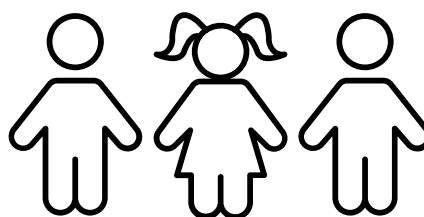
DLD betyder, at sproget driller. Det kan være svært at finde de rigtige ord, at forstå, hvad andre siger, eller at lære nye ord.

DLD betyder ikke, at du ikke er klog. Du kan lære mange ting, men du har brug for lidt ekstra hjælp til sproget.

Der findes hjælp og strategier. Du kan bruge særlige strategier og få støtte fra de voksne, så det bliver nemmere at forstå og være med i timerne.

Du er ikke alene. Mange børn har DLD.

HVORDAN PÅVIRKER DLD DIG?

Tal med eleven om, hvordan det er at have DLD. Brug udsagnene som eksempler eller som udgangspunkt for spørgsmål, så eleven kan genkende og fortælle om sine egne følelser og erfaringer. På den måde får eleven mulighed for at sætte ord på sine oplevelser – udfordringer og styrker – i forhold til sprogveskellighederne.

Brug kolonnen til højre til at notere, hvordan eleven selv udtrykker sig om sine sprogveskelligheder.

Eksempler på udsagn	Hvad siger eleven?
Deltagelse i samtaler hjemme og i skolen	
- Det er svært for mig at følge med, når mange taler på én gang.	
- Jeg kan godt lide at lytte, men det er svært at finde de rigtige ord, når jeg skal svare.	
- Jeg bliver ofte stille, fordi jeg er usikker på, om jeg siger det rigtigt.	
- Det er svært for mig at få mine tanker ud.	
- Jeg tier stille, når jeg ikke kan finde de rigtige ord.	
- Det er udmattende for mig at tale.	
- Jeg har det bedst, når jeg ikke siger noget, selv om jeg gerne vil.	
Forståelse fra venner, lærere og forældre	
- Nogle gange forstår mine venner ikke, hvad jeg prøver at sige.	
- Mine lærere må ofte bede mig om at sige tingene igen.	
- Jeg kan mærke, at min familie bliver utålmodige, når jeg ikke kan forklare mig godt nok.	
- Det er svært for mig at forstå de SMS'er, mine venner sender til mig.	
- Jeg ved ikke altid, hvordan jeg skal svare på de SMS'er.	

HVORDAN PÅVIRKER DLD DIG?

Eksempler på udsagn	Hvad siger eleven?
Svært ved at tage ordet i en gruppe	
- Jeg bliver nervøs, når jeg skal sige noget foran flere personer.	
- Jeg er bange for, at folk vil grine af mig, når jeg taler.	
- Jeg er bange for at tale foran de andre i klassen.	
- Det er svært for mig at vente på min tur, fordi jeg bliver for ivrig eller usikker.	
- Jeg kan ikke altid finde de rigtige ord, når jeg skal sige noget i en gruppe.	
Frustration og konflikter, når jeg ikke forstår	
- Når jeg ikke forstår, hvad der bliver sagt, kan jeg blive vred eller ked af det.	
- Jeg bliver sur eller frustreret, når jeg ikke forstår, hvad læreren siger.	
- Jeg kan begynde at skændes med mine venner eller familie, fordi jeg føler mig misforstået.	
- Jeg bliver sur, når andre har så let ved at forstå og sige tingene.	
- Det er svært for mig at forklare, hvorfor jeg bliver sur eller frustreret.	
Reaktioner i klassen, når jeg ikke forstår læreren	
- Hvis jeg ikke forstår læreren, kan jeg begynde at gå rundt i klassen for at få ro i hovedet.	
- Når jeg er forvirret, får jeg pludselig brug for at gå på toilettet flere gange.	
- Jeg har brug for pauser, når det bliver for svært at følge med i undervisningen.	
- Jeg synes, det er pinligt at sige til læreren, at jeg ikke kan følge med.	
- Jeg har svært ved at huske, hvad læreren siger, når det bliver svært at følge med.	
- Når det bliver svært, kopierer jeg sidemakkeren.	
Vanskeligheder med læsning og fortælling	
- Det er svært for mig at huske, hvad jeg har læst.	
- Det er svært for mig at fortælle om, hvad jeg har læst, set i fjernsynet eller oplevet.	

UNDERSTØTTENDE STRATEGIER

Eksempler på strategier, du kan gennemgå med eleven:

Kommunikationsstrategier

- **Må spørge om hjælp** – du må altid sige til, hvis der er noget, du ikke forstår.
- **Må bede om at få ting gentaget** – det er okay at sige “Kan du sige det igen?”
- **Må bruge ”jeg forstår ikke”-kort** – et kort, du kan pege på, hvis du er i tvivl.
- **Må sige, at jeg har brug for tid til at tænke** – sig “Jeg skal lige tænke lidt, før jeg svarer”.
- **Brug billeder eller tegn** – brug symboler eller tegn, hvis ord er svære at finde.

Opmærksomheds- og koncentrationsstrategier

- **Tag en kort tænkepause** – gå lidt væk fra opgaven, og træk vejret dybt.
- **Brug et stopur eller timer** – arbejd i korte intervaller med pauser.
- **Sid tæt på læreren** – for bedre at kunne høre og se, hvad der sker.
- **Hjælpeting** – brug fx en stressbold for at hjælpe med at holde fokus.
- **Lav små noter eller tegninger** undervejs – det hjælper med at huske.

Sprog- og kommunikationshjælpemidler

- **Skriv stikord ned** – brug ord eller korte sætninger for at huske, hvad du vil sige.
- **Lav små kort med ofte brugte sætninger** – fx “Kan du gentage?”, “Jeg forstår ikke”.
- **Brug en app til lydoptagelse** – optag, hvad læreren siger, så du kan høre det igen (kræver lærerens samtykke).
- **Lav tegninger eller tankekort** – det kan gøre det lettere at forklare ting.

Sociale strategier

- **Øv at sige til, når noget er svært** – fx “Jeg er ikke sikker på, hvad jeg skal gøre”.
- **Lav aftaler med venner om hjælp** – fx at de hjælper dig med at forstå, hvis noget er uklart.
- **Brug kropssprog** – prøv at vise med ansigt og hænder, hvordan du har det.
- **Tag pauser**, hvis du bliver træt eller frustreret – gå et roligt sted hen i kort tid.
- **Arbejd sammen to og to** – det kan være lettere end i større grupper.

>>

UNDERSTØTTENDE STRATEGIER

Læsning og hukommelsesstrategier

- **Læs korte afsnit** ad gangen – tag pauser undervejs, og tjek, om du forstår det.
- **Lav små oversigter eller stikord** – skriv hovedpunkter ned.
- **Sæt lyd på teksten** – få fx teksten læst op, eller læs den højt selv.
- **Fortæl med egne ord** – prøv at sige eller skrive, hvad du har læst eller oplevet.
- **Brug billeder og illustrationer** – de kan gøre det lettere at huske.

Følelses- og frustrationshåndtering

- **Sig til, når du bliver træt eller frustreret** – det er okay at bede om hjælp.
- **Brug en pauseboks** – med ting, der kan hjælpe dig til at slappe af (fx stressbold, tegnegrej).
- **Øv dybe vejrtrækninger** – tag tre dybe indåndinger for at falde til ro.
- **Lav en aftale om et trygt signal** – fx et håndtegn til læreren, når du har brug for en pause.
- **Skriv eller tegn dine følelser** – det kan hjælpe med at få styr på, hvad du føler.

MINE STRATEGIER OG HJÆLPEMIDLER

4.4

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

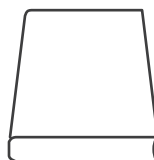

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

>>

MINE STRATEGIER OG HJÆLPEMIDLER

4.4

>>

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

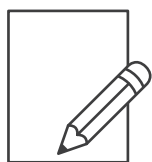

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

Hjælp – jeg har brug for ...

Navn: _____

Klasse: _____

Strategier og hjælpemidler

MIN SKOLEDAG

Tegn din skoledag:

Grøn

Let – sjovt

Gul

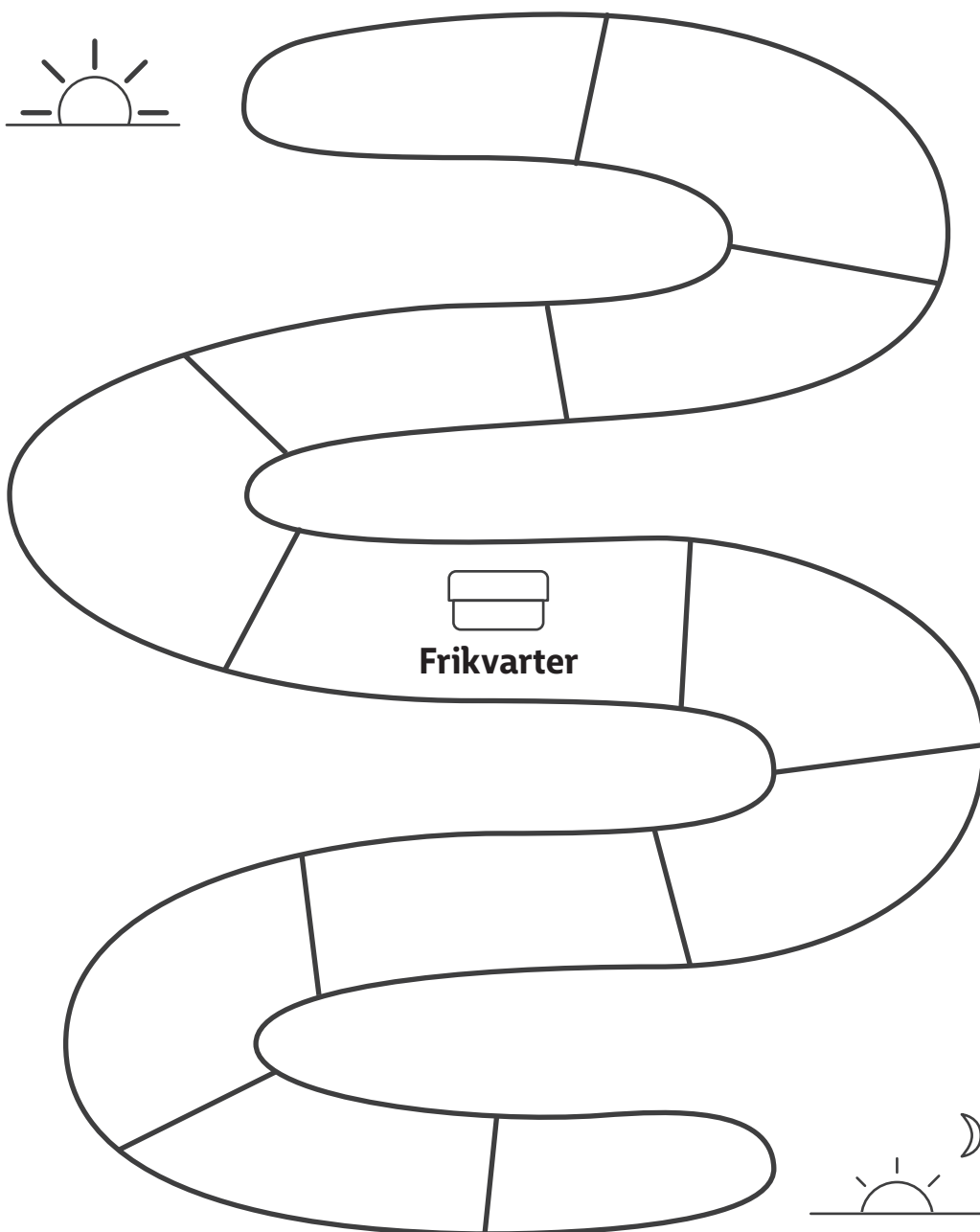

Okay

Rød

Svært

4.6

MINE STYRKER OG UDFORDRINGER

Tegn eller skriv om noget, du er god til (styrker) – og noget, der kan være svært (udfordringer).

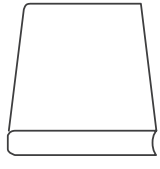
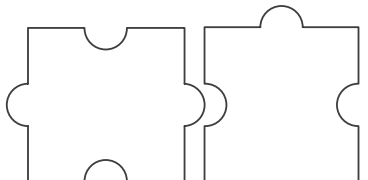
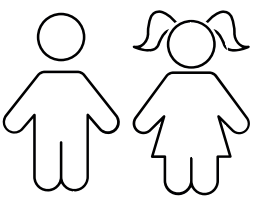
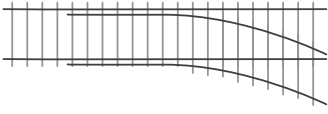
Mine styrker	Mine udfordringer – her har jeg brug for hjælp

Mine strategier

MINE STYRKER OG UDFORDRINGER – SYMBOLER

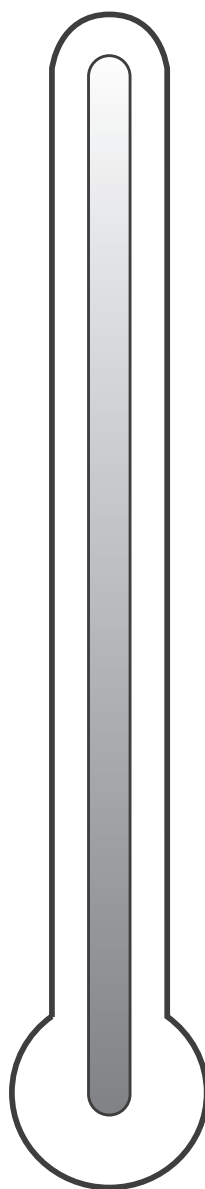
Klip symbolerne ud, og brug dem til at sætte ind i skemaet om dine styrker og udfordringer.

FØLELSESBAROMETERET

Hvordan har du det med det?

HVAD ER DLD?

VEJLEDNING TIL FORÆLDRE
TIL BØRN MED SPROGFORSTYRRELSEN DLD

INDHOLD

Hvad er DLD?.....	1
Hvordan kan skolen hjælpe?	2
Hvordan kan du som forælder støtte dit barn?	3

>>

HVAD ER DLD?

DLD står for *Developmental Language Disorder* – på dansk udviklingsmæssig sprogforstyrrelse. Det er en usynlig, men vedvarende sprogvanskelighed. Mindst 1-2 elever i hver skoleklasse har DLD.

Udviklingsmæssig sprogforstyrrelse (DLD) er en udfordring, som betyder, at dit barn har svært ved at forstå og bruge sprog – både når det taler, lytter, læser og skriver.

Det er ikke et spørgsmål om intelligens eller indsats, men en vedvarende sprogvanskelighed, som kan påvirke barnets hverdag.

HVORDAN KAN DLD VISE SIG?

Børn med DLD kan opleve at:

- Have svært ved at finde de rigtige ord.
- Have svært ved at forstå og følge instruktioner.
- Have udfordringer med at fortælle historier eller forklare ting.
- Få svært ved at følge med i samtaler, især i grupper.
- Have problemer med læsning og skrivning i skolen.

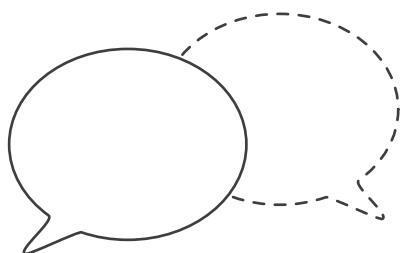
HVAD BETYDER DET FOR DIT BARN?

DLD kan gøre det sværere for barnet at klare sig i skolen og i sociale situationer, men med den rette støtte kan barnet lære og udvikle sig godt. Det er vigtigt at huske, at hvert barn er unikt og har sine egne styrker og interesser.

HVORDAN KAN SKOLEN HJÆLPE?

Skolen kan støtte dit barn ved at:

- Give klare, korte instruktioner og gentage dem.
- Give ekstra tid til opgaver.
- Bruge visuelle hjælpemidler og støttende materialer.
- Tilpasse undervisningen til dit barns behov.
- Samarbejde tæt med dig som forælder og med logopæder.

HVEM ER LOGOPÆDEN – OG HVORDAN KAN DE HJÆLPE?

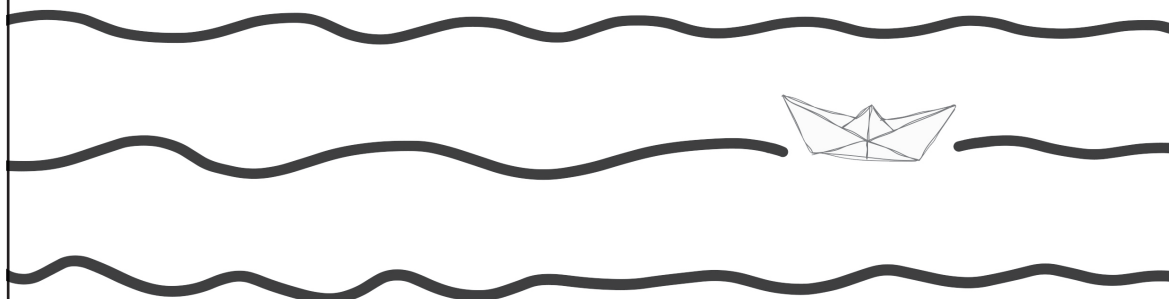
Logopæder (også kaldet talepædagog, talehørelærer eller talehørerkonsulent) er specialister i talesproglige og kommunikative vanskeligheder. De vurderer dit barns sprogvanskeligheder og arbejder sammen med både barnet, skolen og jer som forældre for at finde de bedste måder at støtte sprogtilegnelsen på.

Logopæden kan tilbyde træning, øvelser og gode råd, som kan hjælpe dit barn med at blive bedre til at bruge og forstå sprog.

HVORDAN KAN DU SOM FORÆLDER STØTTE DIT BARN?

Du kan hjælpe dit barn ved at:

- Tale roligt og tydeligt med dit barn.
- Gentage og forklare svære ord og sætninger.
- Læse sammen med dit barn og tale om historierne.
- Være tålmodig og give barnet tid til at udtrykke sig.
- Holde kontakten med skolen og spørge om hjælp og råd.

Hvad er DLD? | Vejledning til forældre til børn med sprogforstyrrelsen DLD

Pjece til bogen *DLD-venlig skole* © Dansk Psykologisk Forlag, 2025

Kopisider – kan downloades på dpf.dk/dld-venlig-skole

Tekst: Sahra Mengal og Anne Haven

Sats: Mette Schou, gipsy graphics

Illustrationer: Mette Schou, gipsy graphics

Forsideillustration: Lea Rathnov, Hofdamerne

